

3. Papu Edgar. Literatura română și naționalismul. *Cuget Moldovenesc*. 1941. Nr. 1-3. PP. 18-22.
4. Papu Edgar. Spiritul literaturii italiene. *Cuget Moldovenesc*. 1942. Nr. 4-5. PP. 135-144.
5. Papu Edgar. Faust și Meșterul Manole. *Cuget Moldovenesc*. 1942. Nr. 8-9. PP. 100-104.
6. Papu Edgar. Ideile lui Rilke despre artă. *Cuget Moldovenesc*. 1943. Nr. 3-4. PP. 19-27.
7. Papu Edgar. Autumnală. *Cuget Moldovenesc*. 1940. Nr. 9-12. P. 12.
8. Papu Edgar. Axion. *Cuget Moldovenesc*. 1941. Nr. 4-5. P. 88.
9. Simuț Ion. Incursiuni în literatura actuală. Oradea: Ed. Cogito, 1994. 409 p.

УДК 37.02:81'373

Лариса Король, Діана Пінчук
(Полтава, Україна)

ВІДМІННОСТІ В ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИХ ГРУПАХ МІКРОПОЛЯ «HIGHER EDUCATION»: АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ

У статті розглядаються особливості лексико-семантичного поля «вища освіта» в українській та англійській мовах. Теоретично обґрунтовано сутність зазначеної категорії. Виокремлено лексико-семантичні групи в структурі досліджуваного поля.

Ключові слова: лексико-семантичне поле, структура лексико-семантичного поля «вища освіта», лексико-семантична група.

This paper focuses on the peculiarities of the lexical-semantic field «higher education» in the Ukrainian and English languages. The essence of the specified category is theoretically substantiated. The lexical-semantic groups in the structure of the studied field are distinguished.

Key words: lexical-semantic field, structure of the lexical-semantic field «higher education», lexical-semantic group.

Вагоме місце в освітній лексиці англійської мови належить мікрополю «вища освіта» / «higher education». Саме цей пласт англійськомовної лексики є предметом особливих перекладацьких зацікавлень, адже в його межах побутує значна кількість етноспецифічних лексичних одиниць, яка стрімко зростає в умовах глобального процесу модернізації вищої освіти.

Важливо наголосити на тому, що лексичний депозитарій на позначення освітніх реалій, пов'язаних із вищою освітою, складається з термінології, прошарку нетермінологічної лексики і фразеології, котрі різнобічно репрезентують академічне середовище, увиразнюючи контури сучасного академічного дискурсу.

Можна погодитися з міркуваннями лексикологів та перекладознавців (Н. Бородіна, Л. Вергун, І. Корунець, О. Медвідь, О. Кучерук, І. Серебрянська, G. Anderman, M. Rogers, M. Baker, D. Kenny, P. Newmark, L. Venuti й інші), які констатують: розбіжності в концептуальній побудові вищої освіти, асиметрія розвитку національних систем освіти стали першопричиною побутування в кожній із них реалій, на позначення яких використовується етноспецифічна лексика.

Конституентами досліджуваного мікрополя є терміноназви вищої освіти (*strategy* – стратегія, *academic freedom* – академічна свобода, *academic mobility* – академічна мобільність, *academic integrity* – академічна добросовісність, *brain power* – інтелектуальна еліта, *distance learning* – дистанційне навчання, *exact science* – точна наука, *tenure* – безстрокове перебування викладача на посаді, *assessment, evaluation* – оцінювання, *module* – модуль), сленгізми (*rah-rah party* – одружений студент, якому бракує коштів на утримання своєї родини, *digs* – кімната, *floorer* – заскладне питання екзаменаційного білету, *post-mortem* – переекзаменування, *plugger* – студент-зубрило, *flunk-out* – відрахований за неуспішність здобувач вищої освіти тощо), професійна розмовна лексика учасників академічного дискурсу (*cribbage* – плагіат, *educationese* – малозрозуміла мова учених-

теоретиків, edutainment – навчально-розважальний матеріал, cyberlect – віртуальна лекція, milk round – запрошувати стейкгоल्дерів до університету з метою відбору випускників для роботи в тій чи тій установі, blue book – екзамен, first – найвища оцінка тощо).

Як ствердила Л. Кнодель, в українській мові третина конститuentів – лакуни стосовно британського й американського національних варіантів англійської мови. Половину з таких лакун учена аргументовано уналежнила до лакун, якими спричиняються труднощі перекладу [2, с. 11].

Розглянемо приклади, якими засвідчуються розбіжності в значеннях одиниць досліджуваного мікрополя. Так, у лексико-семантичній підгрупі (ЛСПГ) «учасники академічного процесу» поряд із лексемами, які мають словникові відповідники в українській мові (*first year student – студент першого курсу, second year student – студент другого курсу, third year student – студент третього курсу, post-graduate – студент, який продовжує навчання після бакалаврату, doctoral student – докторант*), уживаються неформальні номінації: *freshman – студент першого курсу, girl – студентка першого курсу, sophomore, pee-head – студент другого курсу, junior (student) – студент третього курсу, senior (student) – студент четвертого курсу*).

Привертає увагу й доволі чисельна підгрупа найменувань-прізвиськ на позначення здобувача першого року навчання: *fresher, the first year, fresh person, frosh, fresh face, freshie, starter, beginner, begin, novice, newy, newbie, babe, greenhorn, greener, green-pea, green goose, gaper, fledgling, fish, fox, bairn, cub, boot, fresh meat, nobby, ninny, sucker, snotter, tyro, scrub, coot, youngling* та ін. Частина з наведених слів несуть негативну конотацію.

Перша з наведених номінацій – *fresher – студент першого курсу в перші місяці навчання*, вживається протягом обмеженого часу та не має українського семантичного відповідника. Розхожі лексеми-прізвиська вказують на факт початкового етапу перебування суб'єкта в закладі вищої освіти, в чому, зосібна, пересвідчують такі складники, як *fresh-, first-, start-, begin-, new-, green-, young-* у структурі низки лексем на позначення першокурсника, початківця, новачка.

Відзначаємо, що широке застосування образливих прізвиськ стосовно першокурсників не побутує в середовищі українського студентства.

Не належать до питомих українській мові й такі словосполучення, як *mature student – зрілий студент (особа, яка розпочала навчання в університеті за якийсь час після закінчення закладу середньої освіти), sandwich student – здобувач вищої освіти, який навчається і працює, Hell Week – тиждень посвячення першокурсників у студенти та ін.*

У складі мікрополя «вища освіта» привертають увагу компоненти словосполучень, які неможливо перекласти українською мовою, послуговуючись словом-означенням. Так, наприклад, лексема *credit* може мати усталене значення «залік» та його розмовний аналог «вищий бал на іспиті». Лексема *campus* (лат. *campus* – поле, відкритий простір) – *студмістечко, навчальний осередок* може мати розмовну семантику «університет, коледж». Тому використання слова *campus* у словосполученнях подеколи трансформує їхнє традиційне значення, наближаючи їх до реалій: *campus life – університетське життя, campus event – університетська подія, захід, campus paper – університетська газета, campus net – університетська мережа (інтранет), campus English – студентський сленг тощо*. Нехтування зазначеними аспектами при перекладі призведе до неточного відтворення тексту оригіналу.

Попри те, що назви наукових ступенів кореспондуються в обох мовах, *Bachelor's degree – ступінь бакалавра, Master's degree – ступінь магістра, Doctor's degree – ступінь доктора*, в британському варіанті англійської мови побутують такі словосполучення, як *First degree – ступінь бакалавра та higher degree – ступінь доктора*.

Цікаве спостереження зробила українська лексикологиня Л. Вергун, зауваживши, що, на відміну від української мови, в англійській словосполучення *'Bachelor's degree'* є гіперонімом для *Bachelor of + назва спеціальності* [1, с. 121]. Як-от: *Bachelor of Laws, Bachelor of Arts, Bachelor of Sciences, Bachelor of Medicine* тощо. Те саме можна сказати й про терміни на позначення магістерського та докторського ступенів *Master's degree, Doctor's degree*,

наприклад, *Master of Sciences, Doctor of Veterinary Medicine, Doctor of Education*. Варто також зазначити, що термін *Doctor of Philosophy* корелює з українськими «доктор філософії» та «кандидат наук».

За дослідженням Л. Кнодель, значний обсяг етноспецифічної освітньої лексики належить до царини Оксбріджа [2, с. 36]. Власне, лексема-телескопізм *Oxbridge (Oxford + Cambridge)* – це вербалізований образ двох знаменитих освітніх центрів Великобританії (Оксфордського та Кембридзького університетів), який від XIX ст. – часу їхнього введення в дискурс британським письменником У. Теккереєм уособлює особливий освітній простір, символ елітної освіти найвищого гатунку [3, с. 136].

До ЛСПГ «Оксбрідж» мікрополя «вища освіта», зокрема, входять реалії на позначення:

– назв закладів вищої освіти (*Oxbridge – провідні британські університети Оксфордський та Кембридзький, multiversity* – університет, який має кілька академістечок)

– суб'єктів академічного процесу: *don – викладач, член ради коледжу, visiting professor – запрошений професор, gown – представники академічної спільноти Оксфорда або Кембриджа; emeritus – член професорсько-викладацького складу, що вийшов на пенсію, overseas student – студент, який прибув на навчання із країни, яка не належить до ЄС, sizar – студент-стипендіат (Кембридзького університету); senior classic – лавреат у Кембридзькому університеті (із класичної літератури), pollitap – студент, що закінчив коледж без відзнаки (у Кембриджі), Regius professor – професор королівської кафедри (завідувач кафедри, започаткованої сувереном в Оксфордському та Кембридзькому університетах, university fellow – стипендіат-дослідник (аспірант, який отримує стипендію на дослідницьку роботу),*

– організації навчальної діяльності та контролю навчальних досягнень здобувачів (*trips – екзамен, після якого здобувач вищої освіти отримує ступінь бакалавра мистецтв, go up – вступати до Оксфордського чи Кембридзького університетів, go down – закінчити / полишити університет, Michaelmas term – осінній триместр (починається у Михайлів день, наприкінці вересня), Trinity term – весняний триместр, дослівно – триместр святої Трійці (починається у квітні, а закінчується у червні), Chevening – магістерська програма, учасники якої можуть претендувати на магістерський ступінь, cap – надавати вчений ступінь (у шотландських університетах, com bined honours degree – диплом із відзнакою (із трьома чи більше дисциплінами поглибленого вивчення), great go – останній екзамен на одержання ступеня бакалавра гуманітарних наук (у Кембриджі та Оксфорді);*

– номінацій дозвілля та спортивного життя (*carping day – день святкувань з нагоди вручення університетських дипломів чи присудження вчених ступенів, boatie – регата, Varsity-team – університетська команда регбістів, bump-supper – бенкет на честь перемоги на човнових перегонах, blue – член університетської спортивної команди, Varsity – змагання з регбі між представниками двох університетів, supper – гра на кубок між коледжами Оксфордського університету, suppers – внутрішні спортивні змагання Кембридзького університету, The Crid (Gridiron Club) – престижний клуб Оксфордського університету);*

– номінацій навчального середовища та побуту студентів та викладачів (*lodgings – офіційна квартира керівника коледжу Оксфордського університету, pig-market – вестибуль богословського факультету в Оксфордському університеті, the Hall – Трініті-Хол (коледж Кембридзького університету), high tables – високі столи для університетських достойників у їдальнях (холах) коледжів, sub-fusc – елемент академічного дрес-коду, chapter – студентське товариство, goody – прибиральниця студентських кімнат) та інші.*

Відтак можемо констатувати, що мікрополе «вища освіта» перетинається з іншими мікрополями ЛСПГ «освіта», адже будь-яка номінативна одиниця прямо чи опосередковано пов'язана з іншими словами, входить до тих чи тих тематичних груп, засвідчуючи системно-структурний характер освітньої лексики.

Наявність розбіжностей у лексико-семантичних групах мікрополя «вища освіта», яке, певна річ, не обмежується наведеними нами прикладами, дозволяє розкрити розмаїття переплетень та особливості внутрішньої будови лексико-семантичних систем англійської та української мов.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Вергун Л. І. Перекладна взаємовідповідність англійської та української лексики : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16. Київ, 2004. 227 с.
2. Кнодель Л. В. Освітня лексика в англійській та українській мовах : монограф. Київ : ФОП Кандиба Т. П., 2019. 154 с.
3. Newmark P. A. Textbook of Translation. Shanghai : Shanghai Foreign Language Education Press, 1988. 292 p.

УДК 37+811.111+81

*Алла Пупро
(Ірпінь, Україна)*

ЗАСТОСУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Мета даної роботи – оцінити можливість часткового застосування європейської методики в українських закладах освіти.

У світі триває процес глобалізації. Безліч компаній розширюються, розвиваються торговельні та культурні зв'язки між країнами. Молоді фахівці можуть отримати призначення на більш високу посаду в компанії, але в іншій країні, змінити місце проживання, або взяти участь у конференції за кордоном. У зв'язку з цим, знання англійської мови має велике значення.

Ключові слова: методика ESA, CEFR, іноземна мова.

The purpose of the work is to assess the possibility of partial application of the European methodology in Ukrainian educational institutions.

The process of globalization continues in the world. Many companies are expanding, trade and cultural relations between countries are developing. Young professionals can be appointed to a higher position in the company, but in another country, change their place of residence, or take part in a conference abroad. So knowledge of English is of great importance.

Key words: ESA methods, CEFR, foreign language.

Якщо взяти до уваги, що студенти вивчають англійську мову не з «нуля», а з урахуванням шкільної програми, то можна було б очікувати, що до кінця періоду навчання студенти значно підвищать свій рівень володіння іноземною мовою. Однак знання та вміння здобувачів освіти у середньому відповідають рівню А2-В1.

Слід відміти, що в процесі викладання основна увага приділяється розумінню працювати з фаховою літературою, анотуванню, реферуванню та виконанню перекладів. Європейські ж стандарти припускають особистісно-орієнтований підхід, що передбачає формування комунікативної компетенції з наступними складовими: лінгвістична, соціолінгвістична, соціокультурна, стратегічна, дискурсивна та соціальна компетенції.

Майбутні фахівці своїм головним завданням вважають «засвоєння» великої кількості фахових дисциплін, а іноземна мова найчастіше розглядається ними як другорядна дисципліна. Також слід врахувати ще одну цікаву обставину. В даний час у літературі з'явилося багато досліджень, що стосуються психологічних особливостей так званого «цифрового покоління» або «Generation Y» у контексті навчання. Зазначається, що представники даного покоління більш сприйнятливі до використання технічних засобів навчання, візуалізації, розвиненого зворотного зв'язку. Отже, ефективність навчання сучасних студентів, що відносяться до цього покоління, підвищується, якщо викладач використовує розважальні види діяльності, у тому числі, ігри на зайнятті.

Для уніфікації вимог до знань іноземної мови Європейська Рада розробила єдиний стандарт Common European Framework of Reference – систему рівнів володіння ІМ: